Aksel V. Johannesens olajtale

Taler
Aksel V. Johannesen
Færøernes Lagmand

Dato
29. juli 2024

Sted
Lagtinget, Færøerne

Omstændigheder
Olajtalen er Lagmandens åbningstale ifm. åbningen af det færøske parlament, Lagtinget. Ólavsøka eller olaj er Færøernes nationaldag og falder d. 28. og 29. juli.

Talen er oversat fra færøsk til dansk.

Fru forkvinde!

»Nogle ord er mørke og trækker dunkle spor.
Andre er lyse og kaster ingen skygge.

Jeg ønsker dem en god rejse
Og blomstrende afkom«

Dette digt af Rói Patursson med melodi af nyligt afdøde Bjarni Restorff hørte vi blive sunget af det store Olaj-kor her på plænen foran Lagtinget for lidt siden.

Og Olaj-koret er faktisk en interessant mekanisme. Sangere fra hele landet samles med forskellige stemmer og evner. Men de forenes i sangen.

Ingen kan tage æren for resultatet alene. Ingen skærer igennem – og derfor høres alle.

Selv om de uden tvivl er uenige om mangt og meget uden for sangen, gør de ikke desto mindre alle deres bedste for at få det brede samarbejde til at fungere.

Af og til har jeg sammenlignet sangen udenfor – med politikken herinde.

***

Det siges af og til, at vi på Færøerne kun er enige om at være uenige – og ofte er vi også rygende uenige. Det har vi både ret og plads til.

Udadtil kan det sikkert opfattes, som om vi er længere fra hinanden, end vi i virkeligheden er. For i stedet for at lægge vægt på de store linjer, vi er enige om, lægger vi vægt på de småting, vi er uenige om. Fordi det får plads i medierne. Fordi det betaler sig politisk. Fordi det profilerer.

Det har gjort sig gældende længe – og jeg skal heller ikke sige mig fri for det. Men – for at bruge Rói Paturssons billede – så trækker det dunkle spor i politikken.

Heldigvis hører vi nu nye toner. Det seneste år har vi opnået mange brede forlig. Det har alle partierne æren for.

Jeg kan nævne aftaler om bæredygtig turisme, afgift i opdrætsindustrien, sikkerhedspolitik, arktisk politik, ændringer i barselssystemet og reduktion af bloktilskuddet. Vi var enige om at overtage epidemiområdet, fyrvæsenet og søretten.

Det glæder mig. For tiderne kræver, at vi i langt større grad stræber efter brede forlig. At vi skaber stabilitet og tryghed. At vi laver aftaler, der holder.

Fordi, fru forkvinde!

Der har i mange år hersket stabilitet i vores del af verden – med få farer. Men det ændrer sig nu. Vi ser alvoren. Vi ser lande, som går i stykker. Som forfalder til såvel venstre – som højreekstremisme.

Det må ikke ske her. Vi har brug for stabilitet. Derfor må vi finde en meget tydeligere fælles og vedvarende grundtone.

Vi inviterer derfor alle partier til forhandlingsbordet. Vi er parate til at flytte os. Selv om uenighederne ofte har været store, fordrer tiden, at vi mindsker kløfterne mellem os igen. Og selv om vi hverken kan eller skal være enige om alt, så må vi enes om noget.

Tiden er løbet fra blokpolitikken, for nogle sager er for store til partipolitisk tovtrækkeri. For brede til solo-profilering. Vi må være mere som Olaj-koret, der står sammen, når det gælder. Flerstemmigt, men harmonisk.

Det kræver noget af os alle. Men jeg tror meget på, at vi vil finde sammen i flere brede forlig.

For eksempel når det gælder: Den finanspolitiske holdbarhed, boligmarkedet, de udenrigspolitiske handlemuligheder, udlændingeområdet og spørgsmålet om, hvordan vi knytter Suðuroy til resten af landet.

Det vigtigste er brede forlig om den finanspolitiske holdbarhed og vores børns trivsel.

Selv om økonomien har det godt, og Færøerne ikke er særlig tynget af gæld, er landskassen ikke langtidsholdbar. Det er alvorligt.

En grund til dette er, at der bliver relativt færre, som arbejder – og flere, som ikke arbejder.

Vi lever heldigvis længere. Men vi får desværre færre børn.

Samfundet må indrette sig efter de ændrede omstændigheder. Men det har vi – de skiftende landsstyrer i de senere år – gjort for lidt ved.

Det kræver langsigtede løsninger at sikre den finanspolitiske holdbarhed. Langsigtede løsninger kræver flerårige forlig. Det er en udfordring, som alle partier må løse i fællesskab. Og løse nu.

Jeg har sammen med landsstyrekvinden for finansielle anliggender indkaldt partierne til drøftelser efter Olaj. Vi må etablere attraktive ordninger – og gøre Færøerne konkurrencedygtigt i forhold til arbejdskraft. Vi må blive enige om et finanspolitisk regelsæt, som begrænser, hvor meget vi politikere må bruge, og som sikrer, at alt, vi foretager os, er finansieret. Vi må drive den offentlige sektor billigere og mere effektivt.

***

Fru forkvinde!

Ved middagstid i går var "Trappen" i Vágsbotn fyldt med syngende børn. Vores

mindste havde deres egen Olaj-sangstund.

Det var en livsbekræftende oplevelse. Så legende let.

Men byrden, som deres små skuldre skal bære i fremtiden, bliver tung, hvis vi bare lader stå til.

For når vi taler om den finanspolitiske stabilitet, ja, så taler vi netop om børnene. Vi taler om den tid, hvor vi giver slip, og de tager fat. Og det er også for børnenes skyld, at vi må se på pensionsalderen.

De, der er eller snart bliver pensionister, vil ikke mærke ændringerne. Det drejer sig kun om os, der stadig har flere år tilbage på arbejdsmarkedet.

Er vi ikke alle enige om, at de, der orker, skal kunne arbejde længere? Og at de, der ikke orker, skal kunne takke af?

Vi er jo enige om grundtonerne.

På den ene side skal vi sikre gode levevilkår for den hurtigt voksende ældre generation. Samtidig skal vi sikre den yngre generation.

I foråret besluttede Lagtinget at afskaffe lagtingsmedlemmernes luksuspension, så vores pensionsalder nu er den samme som alle andres. Nye departementschefer ansættes desuden på nye betingelser og har nu samme pensionsforhold og samme pensionsalder som alle andre.

Og nu må vi fortsætte arbejdet. Alle Lagtingets partier er inviteret med, så vi kan finde varige løsninger.

***

Fru forkvinde!

I aften samles færingerne i stort tal til midnatssangen – der hvor Olaj-koret lige har sunget.

Og hvis vi i aften forsøgte at finde enighed blandt alle de syngende færinger her i

Tórshavns centrum, tror jeg, at det ville lykkes.

For når vi taler om finanspolitisk holdbarhed, drejer det sig først og fremmest om mennesker.

Er vi ikke alle enige om, at de, der har brug for hjælp, skal have hjælp? At syge skal have behandling? At børn skal have det godt og trygt her? Og at alle skal have tag over hovedet?

Er vi ikke alle enige om, at det politiske system skal gøre hverdagens store som små udfordringer nemmere?

Vi ved jo, at hverdagen har været presset.

Derfor har vi ændret skattesystemet, så lavt- og mellemlønnede betaler mindre af den sidst tjente krone.

Vi har leveret halvdelen af skattelettelsen – resten følger i de kommende år. De fleste vil til den tid betale mellem 7.000 og 13.000 mindre i landsskat årligt sammenlignet med sidste år.

Det gør hverdagen nemmere.

Og det lavtlønnede personale på ældre-, daginstitutions- og socialområdet har fået et historisk lønløft – ligesom arbejdere på det private arbejdsmarked.

Det gør hverdagen nemmere.

Lagtinget har i bred enighed forhøjet barselsudbetalingen til 30.000 kroner. Barselspengene udbetales nu på månedsbasis. Til efteråret får forældrene større frihed til at fordele barslen, og forældre til for tidligt fødte børn, tvillinger eller flerfødte får længere barselsorlov. Vi har også en plan om at sikre et mindstebeløb i ordningen.

Det gør hverdagen nemmere.

Mange mindre ting er også gennemført. Vi får langt om længe en flaskepant-ordning. Vi får priskontrol. Vi får nu en bookingordning til alle offentlige

færgeruter. Der er sat en medicinautomat op. Og et apotek åbner på Vágoy.

Det gør hverdagen nemmere.

Landsstyret arbejder også på at finde midler til at kunne sænke eller fjerne moms på eksempelvis brød, mælk, frugt og grøntsager.

Det vil gøre hverdagen nemmere.

Landsstyret har sammen med arbejdsmarkedets parter arbejdet på at forkorte arbejdsugen. Uro på arbejdsmarkedet har påvirket arbejdet, men vi genoptager det nu.

Også det vil gøre hverdagen nemmere.

***

Fru forkvinde!

For nogle er det weekenden, som vi andre tager for givet, som presser hverdagen mest – fordi de kæmper med handicap eller sygdom. Her er der heldigvis fuld enighed mellem færingerne: At de skal have hjælp.

Og der er mange lyse toner. Eksempelvis får forældre til børn med mentalt og fysisk handicap professionel rådgivning. Børn med handicap vil nu blive omfattet af adoptivforældreordningen. Og Børnehuset – for børn, der har været udsat for seksuelt misbrug og vold – har fået bedre rammer.

Er man syg, bliver det også lettere at få hjælp, nu hvor vi får flere læger. Antallet af kommunale lægekonsultationer er steget fra 34 til 37. Antallet af uddannelseslæger er rekordhøjt i år, og den nye speciallægeordning vil forbedre arbejdsmulighederne væsentligt.

Planerne for kræftbehandling er også i gang. Arbejdet med en screeningsenhed og en henvisnings- og udredningsordning er påbegyndt, og der er blevet ansat speciallæger på det palliative område. Næste skridt bliver at etablere tarmscreening på Færøerne.

Og alle skal få lige god adgang til behandling. Derfor arbejder vi på at flytte sundhedstjenester ud i lokalområderne. Derfor har vi styrket lægevagten, så psykisk syge får samme akutte hjælp som fysisk syge. Og derfor var der bred enighed om at levere dialyse på Suðuroy sygehus.

Landssygehuset bliver til et universitetshospital. For patienten betyder det bedre behandling, fordi vi akkumulerer viden – eksempelvis om særfærøske sygdomme. Og for vores sundhedssektor betyder det bedre vilkår for forskning og uddannelse af sundhedspersonale. Det vil øge interessen blandt sundhedsfagligt uddannede for at arbejde her.

***

Fru forkvinde!

Vi bor ikke på Færøerne på grund af vejret. Vi bor her, fordi her er trygt. Fordi sammenhængskraften er stor. Fordi dette er verdens bedste sted for børn. Børnevenlige samfundsrammer kan også give folk lyst til at komme hjem igen – og forbedre den finanspolitiske holdbarhed.

Derfor er det afgørende, at vi bibeholder trygheden, trivslen og den stærke tilknytning.

Daginstitutions- og skoleområdet bliver prioriteret. Daginstitutionsloven skal evalueres, og anbefalingerne til en ændring af folkeskoleloven bliver nu sat i kraft. Fra det kommende skoleår vil der højst være 22 elever i 1. klasse. Vi arbejder med en tolærerordning, med at sænke antallet af undervisningstimer og med at ændre time- og fagfordelingen. Dette forventer vi at tage op til behandling i Lagtinget i den kommende lagtingssamling.

Og det bliver et stort fremskridt, hvis vi får mobiltelefonerne ud af folkeskolen. Selvom skærme er praktiske, peger solide undersøgelser på, at de hæmmer koncentrationsevnen og påvirker ens sociale relationer og mentale sundhed. Alt det, som vi vil udvikle i skolen.

Alle skolernes ledelser formulerer i øjeblikket regler for brug af telefoner i skolen.

***

Fru forkvinde.

”Nogle ord er lyse og kaster ingen skygge. Jeg ønsker dem en god rejse og blomstrende afkom” sang Olaj-koret for lidt siden.

For de fleste af os er ordet ”hjem” et sådant lyst ord med blomstrende afkom.

Men ikke for alle. For vi mangler boliger.

Derfor evaluerer landsstyret den nationale boligpolitik, så vi kan øge udbuddet af boliger, samtidig med at vi sikrer et socialt retfærdigt boligmarked.

Tilflytningen de seneste år har været stor. Boligmønstret har også ændret sig, og mere end hver fjerde færing bor nu alene. Vi har derfor brug for tilsvarende flere boliger for at dække behovet. Hvis folk ikke får en bolig, kan de ikke vælge Færøerne til.

Derfor blev loven om Boliglånsfonden ændret i foråret. Flere kommuner kan nu stifte almennyttige boligselskaber sammen med Bústaðir [1]. Formålet er at bygge godt og billigt. Formålet er ikke at opnå et stort afkast.

Vi har de seneste år set, at huse og lejligheder bliver opkøbt med henblik på udlejning til turister. Det gør det vanskeligere for familierne at finde et hjem. Derfor vil Landsstyret til efteråret fremsætte to lovforslag i Lagtinget.

Det ene forslag giver kommunerne lov til at kræve betaling for serviceydelser til tomme huse fra husejere, som ikke bor i kommunen. Det andet giver kommunerne lov til at indføre bopælspligt på nye udstykninger.

Og for de mennesker, der har særlige behov, er der sket rigtig meget.

Mennesker med udviklingshæmning flytter en af de nærmeste dage ind i nye boliger på Argir. Et bosted med aflastnings- og fritidstilbud til børn og unge med autisme står også færdigt – og de er flyttet ind. I Tórshavn er mennesker med udviklingshæmning og mennesker med psykiske udfordringer flyttet ind i nye boliger. I øjeblikket er to nye byggeprojekter i gang. Det ene i Tórshavn til

voksne med autisme og det andet på Vágoy til mennesker med psykiske og sociale udfordringer.

For disse godt 80 mennesker, som nu får deres eget hjem – og for forældrene, som endelig kan overdrage ansvaret – betyder dette umådelig meget.

Ikke desto mindre er jeg klar over, at ventelisterne fortsat er lange. Derfor må alle partier enes om en langsigtet plan for køb af grunde til opførelse af beskyttede botilbud og værksteder. Planen er at bygge 10-12 nye institutioner rundt om i landet over de næste 10 år.

Men en effektiv boligpolitik handler også om at sikre boliger i hele landet. Og det er bemærkelsesværdigt, at der lige nu ikke bliver bygget et eneste hus på Suðuroy.

Til trods for at befolkningstallet stiger på Færøerne, falder det på Suðuroy.

Gennemsnitsindkomsten er lavest på Suðuroy – og arbejdsløsheden er højest. For at vende den udvikling skal vi have knyttet Suðuroy til hovedstadsområdet.

Jeg håber meget på bred enighed, når vi til efteråret fremsætter forslag i Lagtinget om en fast forbindelse mellem Suðuroy og Sandoy.

***

Fru forkvinde!

Blandt menneskene i midtbyen i aften er der sikkert flere, der ikke kan synge med på vores kendte sange. Som ikke kender melodierne. Som ikke forstår teksten.

Det mærkes i hverdagen, at vi ikke længere er et homogent land. Der bor nu folk fra 134 forskellige lande på Færøerne. Cirka 2000 indbyggere er ikke fra Norden.

Der opstår jævnligt vanskelige situationer, når kulturforskellene er store, når udlændingene ingen tilknytning har til landet og befolkningen – og manglende sprogkundskaber gør kommunikationen svær.

Vores sårbare samfund må ikke skævvrides. Vi har nået grænsen for, hvad vi kan klare. Derfor må vi stramme op. De sidste års store tilflytning belaster vores systemer – særligt daginstitutioner og skoler.

Jeg ved, at dette kan gøre færingerne utrygge. Tilflytningen skal derfor reguleres nøje. Vi ser jo konsekvenserne af mislykket integration mange steder i Europa.

De, der kommer her for at arbejde, dækker et stort behov. Vi skal tage os godt af dem og sikre dem gode arbejds- og levevilkår.

Men vi kan ikke tage imod flere, end vi formår at integrere.

Vi skal have ordninger, der sikrer erhvervet adgang til den nødvendige arbejdskraft. Men som politikere må vi sandelig også tage hensyn til sammenhængskraften i samfundet. Gør vi ikke det, taber vi mere, end vi vinder.

Især arbejdstilladelserne gennem Fast Track-aftalen øgede antallet af udlændinge væsentligt. Men kravet om, at de, der vil have deres familie hertil, selv skal kunne forsørge den, vil sandsynligvis begrænse tilflytningen.

Vi er i gået i gang med at opdatere udlændingeloven, som er mere end 20 år gammel.

Og integrationsloven er ved at være klar. Formålet er at få folk godt integrerede i det færøske samfund både sprogligt og kulturelt. De skal kende deres rettigheder og vide, hvad vi forventer af dem.

Udlændinge skal være velkomne. Men der må ikke komme flere, end vi formår at integrere. Vi må finde løsninger, så vi kan leve sammen i harmoni og tryghed.

***

Fru forkvinde!

Jeg vil gerne vende tilbage til sangstunden på "Trappen" i Vágsbotn i går, hvor de klare barnestemmer fra hele landet sang så lystigt. Om det trygge barneliv på Færøerne og den smukke natur. Om blomster, dyr, fjeld og hav.

Om alt det, som de betror os at passe godt på, indtil de bliver voksne.

I den seneste tid er der sket historisk meget på natur- og miljøområdet for at sikre vores efterkommere en renere natur, et bedre miljø og mindre udledning.

Sidste år vedtog vi med bredt flertal en naturbeskyttelseslov. Det første skridt var at beskytte "Melin" og bakken over "Lónnin" i Saksun[2]. Vi opretter også et naturregister og får overblik over den store viden om naturen, som vi har på nationalt plan.

Affald er også en ressource, som vi kan genbruge. Derfor skal vi sortere mere derhjemme – og i industrien. Vi skal flytte os fra "køb-og-smid-væk" til genbrug.

På energi- og klimaområdet er 18 af de 25 tiltag, som Lagtinget har vedtaget, sat i værk. Blandt de mange tiltag kan nævnes en energirådgivning, at nye bygninger ikke skal have oliefyr, støtte til genanvendelse af oliefyr, regler om fjernvarme og en plan for udbygning af vedvarende energi.

Og SEV[3] skal nu fastsætte forskellige timepriser – og således tilskynde os til at bruge el, når der er megen grøn energi til rådighed.

Vi vil forpligte os lovmæssigt til at mindske udledningen betydeligt og leve op til internationale aftaler.

Ligesom den finanspolitiske holdbarhed drejer klimaforandringerne sig ikke om os, der i dag er voksne, men om børnene. Om det, de overtager fra os. Det er presserende, og vi må stille høje krav. Det skylder vi de syngende børn på "Trappen".

***

Og fru forkvinde!

Vi skal blive bedre til at bruge naturen på en bæredygtig måde. At blive mere selvforsynende med fødevarer og mindre afhængige af det, vi importerer.

Også her forventer jeg, at vi kan blive enige: Lad os udnytte naturen og det, den kan give os. Lad os øge udbuddet af færøske fødevarer og opmuntre færingerne til at spise lokalt produceret mad.

Vi arbejder med en helhedsplan, der skal udvikle fødevarer og nye fødevareerhverv på Færøerne. Målet er at producere flere landbrugsprodukter, øge profitten og resiliensen i industrien og opdyrke jorden fornuftigt.

Når det gælder havet, skal vi også have et fornuftigt fiskeri. Vi må skabe brede, bæredygtige og varige aftaler på tværs af landegrænserne.

Og det var både ansvarligt og bæredygtigt, at Færøerne, Norge og Storbritannien endelig underskrev en makrelaftale. De senere år har vi fisket en del mere, end hvad bestanden kan klare.

Med aftalen får vi lov til at fiske i norsk og britisk farvand. Det giver os mulighed for at fiske, når værdien er størst.

Makrelaftalen skaber håb om, at vi også kan nå frem til en aftale om blåhvilling og nordhavssild.

Og vi må beskytte bundfiskebestanden. Bestandene har desværre været i tilbagegang i mange år. Fangsttrykket blev derfor justeret, så hjemmeflådens fiskeri bliver mere bæredygtigt. Det er dog opmuntrende, at væksten på landsoklen slår rekord i år.

Vi må forsat sikre bæredygtighed i opdrætsindustrien også, for naturen er jo grundlaget for det hele.

Da der blev konstateret ILA [4] i Vágsfjorden, fik vi en påmindelse om, at vi altid skal være på vagt. Episoden beviste imidlertid, at overvågning og beredskab virkede, som det skulle.

De naturskabte betingelser er fantastiske på Færøerne, og industrien har været særdeles omhyggelig.

Der har i mange år været meget store overskud. Derfor er det rimeligt, at industrien betaler mere til velfærden. Tidligere i år indgik koalitionspartierne og

Sambandsflokkurin en historisk, langsigtet aftale om afgift og særbeskatning i opdrætsindustrien.

Nu ved industrien, hvad den har at rette sig efter i mange år frem og kan planlægge aktiviteterne.

Turismeerhvervet kan også tilrettelægge arbejdet i langt større grad nu, fordi vi endelig landede en bred aftale om bæredygtig turisme og adgang til naturen.

Ordningen skal nu afprøves i praksis. Og selv om der kan opstå uenigheder, er der nu en lovramme at arbejde, samarbejde og løse konflikterne inden for.

Loven sikrer os, der bor her, ret til at færdes frit men ansvarligt i naturen. Den sikrer samtidig, at turismen kan styres lokalt.

Færden i naturen og færdsel til bygderne skal være velreguleret, og vi skal markedsføre Færøerne til turister, der respekterer miljøet, naturen og befolkningen.

I den kommende tid skal kommunerne støttes i at planlægge turismen og i at give god information til turisterne. Turisterne skal forstå, hvilke betingelser vi stiller, og hvad vi forventer af dem.

***

Fru forkvinde!

Ligesom et kor har brug for forskellige stemmer, har erhvervslivet behov for forskellige kompetencer. Hvis vi skal sikre erhvervet egnet arbejdskraft – og holde ungdommen i landet – er det afgørende, at vi har et bredt udbud af uddannelser.

Der er fortsat et stort behov for håndværkere, men det glæder mig, at der de seneste fem år er underskrevet knap 400 nye lærlingekontrakter årligt. Planen er at revidere og udvikle håndværksuddannelserne sammen med arbejdsmarkedets parter.

Også Fróðskaparsetrið [5] vil de kommende år etablere bedre kontakt til

arbejdsmarkedet. Der skal være større fleksibilitet mellem de videregående uddannelser – og det færøske universitetshospital vil styrke samarbejdet mellem universitetet og hospitalssektoren.

Og Fróðskaparsetrið får bedre lokaler. En anlægslov om at gennemrenovere og ombygge skolebygningerne på Frælsið er vedtaget, og projekteringen af Kampus er påbegyndt.

***

Den nye husholdningsskole i Klaksvík forventes også at stå færdig sidst på året. Den store tilbygning på ungdomsuddannelsen i Kambsdalur bliver færdig næste år. Og efterskolen Rásin i Saltangará holdt rejsegilde for nylig. Der er dog fortsat et stort behov for uddannet personale inden for velfærdsområdet. Det er derfor planen, at de sundhedsfagligt studerende på Heilsuskúlin skal modtage løn under uddannelsen.

***

Fru forkvinde!

”De ord, der ledte efter nyt land
vendte om i flugten og kom tilbage
som rovfugle med skarpe kløer
og fremmede øjne”

Disse linjer i Rói Paturssons digt ”Ordene” er en god beskrivelse af, hvad der sker, når vi sender ord ud for at lede efter nyt land, og de vender tilbage som rovfugle. Når det, vi vil sige, forvandles, så modparten hører noget andet. Når ordene fremmaner skarpe kløer og fremmede øjne – i stedet for blomstrende afkom.

Vi ser nu, hvordan ord sendes ud for at skabe frygt og disharmoni. Hvordan mennesker lader ordene te sig som rovfugle, der ypper kiv.

Vi ser det i hele verden. Vi så det i valgkampene i Europa, og vi ser det i USA. Det er farligt. For rovfugleord kan blive til gerninger – og vi ser, at gerninger kan føre til krig og rædsler. Mange frygter nu, at Rusland vil angribe andre lande. Og

i krigen mellem Israel og Hamas blander andre parter sig nu. Der er fare for en storkrig. Det får konsekvenser for almindelige mennesker og skaber ødelæggelse, død og sorg.

Det påvirker selvfølgelig også os. Men lad mig slå dette fast: Der er i øjeblikket ingen konkret trussel mod Færøerne.

Men vi følger det tæt. Både herhjemme og sammen med myndighederne i nabolandene.

På den anden side så vi, hvor sårbare vi er, da computersystemerne i flere lande gik ned - og alt fra luftfart til hospitaler blev lammet.

I dette tilfælde var der tale om en fejl. Men nu, hvor verdenssituationen er mere spændt, er faren for cyberangreb også blevet større.

Derfor fik vi i år den første cybersikkerhedsplan. Derfor får vi til næste år vores første cybersikkerhedslov.

Men fru forkvinde! Når der er så store spændinger på så mange områder, stiger faren for, at vores ord vender sig i flugten og kommer tilbage med fremmede øjne.

Vi må derfor være bevidste om, hvilke signaler vi sender. Hvad vi siger. Og hvem vi samarbejder med. Det kan få afgørende betydning.

Derfor underskrev vi en aftaletekst med EU, da Ursula von Der Leyen var på besøg i foråret – og derfor vil vi forny aftalerne med EU.

Derfor har vi indgået en aftale med USA, og derfor åbner repræsentationskontoret i Washington endelig til efteråret.

Derfor vil vi styrke handelssamarbejdet med Storbritannien, Japan, Brasilien, Kina, Indien og Sydkorea.

Derfor har vi mindsket vores samarbejde med Rusland.

Og derfor ønsker vi at repræsentere vores egne interesser ude i verden i langt

større grad.

Selv om samarbejdet med den danske regering er godt, er der bred enighed i Lagtinget om, at vi må øge vores udenrigspolitiske handlerum.

Alle partier mener, at Færøerne bør have selvstændigt medlemskab i relevante internationale organisationer. For eksempel i Verdenshandelsorganisationen WTO og i fiskeriorganisationerne NEAFC og NAFO.

Og nu er vi også ved at miste tålmodigheden med Nordisk Råd. I en halv menneskealder har vi forsøgt at opnå fuldgyldigt medlemskab – uden held.

Efter Olaj vil jeg samle alle partilederne, så vi kan opnå bred enighed om, hvordan vi øger det udenrigspolitiske handlerum.

Her er det en forudsætning, at vi glemmer uenighederne om løsrivelse / rigsfællesskab og samler os om det, vi er enige om. Ellers kommer vi ingen vegne.

***

Fru forkvinde!

Vi bliver af og til hånet med, at Færøerne bare er som en lille bygd. Men når vi tænker på, hvor meget vi skaber, hvor godt vi har indrettet os, og hvor moderne og produktive vi er, så er det forkert.

Fordi:

Hvilken bygd har sit eget symfoniorkester, forfattere, musikere og skuespillere?

Hvilken bygd har så mange idrætsudøvere i forreste række? Til EM, VM og nu endda to til OL.

I hvilken bygd samles folket og synger egne sange på deres eget sprog på nationaldagen?

Vi arbejder på at udbygge og modernisere Listasavnið[6]. Vi støtter udviklingen af det færøske sprog og betaler med glæde for e-ordbøger. Vi støtter projektet på

Koltur, efterløn til kunstnere, multihallen uden for Tórshavn – og vores værtskab for Ø-legene i 2027.

Vores kulturhistorie, kunsten, sproget og de utallige sportsbedrifter vidner om, at Færøerne ikke skal måles på tal, men på kvalitet, præstationer og resultater.

Og netop Olaj er på en eller anden måde som en stemmegaffel. I disse to dage finder vi alle fællestonen og bliver mindet om det, der knytter os sammen og gør os unikke.

Her forbindes fortid og fremtid, her følges politik og kirke, her sprudler det af kulturelle og sportslige præstationer.

***

Fru forkvinde!

Til Olaj afspejler sangen både enighed og sammenhængskraft.

Ingen skærer igennem, og derfor høres alle. Det er flerstemmigt og dog harmonisk – og altid i bred enighed.

I går var det børnene. For lidt siden var det koret. I aften er det det færøske folk.

Jeg håber, at også vi folkevalgte – nu hvor vi starter et nyt lagtingsår – i større grad stiler efter aftaler og samarbejde. At sangen så at sige bliver harmonisk, selv om stemmerne er forskellige.

Tiden kræver det af os.

Og fremtiden kræver det af os.

God Olaj.

Gud velsigne Færøerne.

1. Færøernes offentlige boligselskab.
2. Stranden og bakken ved vigen i Saksun.

3. Elfelagið Streymoy-Eysturoy-Vágar (SEV) er et fælleskommunalt elselskab.
4. Infektiøs lakseanæmi.
5. Færøernes Universitet.
6. Færøernes nationalgalleri.

Kilde
rigsombudsmanden.fo

Kildetype
Dokumentation på online medie

Tags
Føroyskar Røður, Politisk tale, Åbningstale

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/aksel-v-johannesens-olajtale